

Mitä paineita markkinakriisi on aiheuttanut tilinpäätösraportoinnille ja mitä pörssiyhtiöiden tulisi kertoa tulevaisuudesta?

Sijoitus-Invest 11. – 12.11.2009

- Markkinakriisin esiin tuomia erityiskysymyksiä IFRS-raportoinnissa
  - Käyvät arvot
  - Tasearvojen arvonalentuminen
  - Epävarmuus liiketoiminnan jatkuvuudesta sekä kovenantit
- Onko IFRS-raportoinnin luotettavuus ja oikea kuva kriisissä?

- Arvostusperiaatteet
  - Hankintameno
  - Käypä arvo: hintanoteeraukset tai arvostusmenetelmät

- Käypien arvojen ongelmat
  - Arvostaminen epälikvideillä markkinoilla vaikeaa
  - Johdon harkinta lisääntynyt :arvostusmallien käyttö ja tulevaisuuden rahavirtojen arviointi
    - *Luotettavuus ja vertailukelpoisuus heikkenee?*

- Käypien arvojen mahdollisuudet
  - Merkityksellistä tietoa
  - Hintanoteerausten käyttö ensisijaista
  - Arvostus markkinoiden näkökulmasta
    - *Avoimuus ja vertailukelpoisuus paranee?*

■ Rahoitusinstrumentit

- Käypä arvo heijastaa sen hetkistä markkinoiden tilaa
  - ei erityistä arvonalentumistestiä
  - käyvän arvon muutosten kirjaaminen joko tuloslaskelmaan tai omaan pääomaan
- Pankkien lainakannat arvostetaan edelleen hankintamenoon
  - arvonalentumistestit
- Velkojen mahdollinen arvostus käypään arvoon
  - oman luottoriskin lisääntyminen parantaa tulosta

- Muiden omaisuuserien arvonalentumistestit (IAS 36)
  - Testauksen tavoitteena on varmistaa, että omaisuuserät ovat taseessa oikeassa arvossaan ja arvonalentumiset havaitaan oikea-aikaisesti
  - Esimerkiksi liikearvot, joita ei enää poisteta säännönmukaisesti, sisältävät riskin siitä, etteivät ne poistu taseesta, vaikka niihin ei enää kohdistu tulonodotuksia

- Usealla listayhtiöllä liikearvon määrä omasta pääomasta on suuri
- Liikearvon arvonalentumiset markkinatilanteesta huolimatta vähäisiä: v. 2008 853 meur (2007: 727 meur)
  - Lyhyen aikavälin kasvuoletukset alhaiset – ei juurikaan vaikutusta arvonalentumistestausten tuloksiin
- Herkkyysanalyysitietojen esittämisessä puutteita
  - Tiedoista saatava käsitys arvonalentumisen syntymisen mahdollisuudesta

- Diskonttauskorkojen muutosten perusteista ei annettu informaatiota
- Diskonttauskoron määrittäminen
  - Maailmantalouden taantuma kasvatti liiketoiminnan riskejä
  - Lähes puolet yhtiöistä oli kuitenkin alentanut diskonttauskorkoja edellisestä vuodesta
  - Riskittömän koron lasku huomioitu - diskonttauskoron muita komponentteja ei päivitetty heijastamaan markkinatilannetta?

Epävarmuus liiketoimintojen jatkuvuudesta – Fivan havaintoja tilinpäätöksistä 2008

- Epävarmuus lisääntynyt markkinakriisistä johtuen; esim. rahoituslähteet ja –kustannukset

- Yhtiön johdon on tilinpäätöstä laatiessaan arvioitava yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa
  - Arvioinnin lisäksi annettava tietoa olennaisista epävarmuustekijöistä, jotka saattavat antaa merkittävää aihetta epäillä yhteisön kykyä jatkaa toimintaansa

- Alle kymmenen yhtiötä esitti tietoja epävarmuustekijöistä
  - Näistä vain harvat yhtiöt olivat esittäneet tiedot selkeästi omana kokonaisuutenaan
  - Viesti saattoi jäädä epäselväksi: esitettyjen tietojen perusteella pitäisi pystyä ymmärtämään toiminnan jatkuvuuden olevan uhattuna ja uhan taustalla olevat syyt

- Kovenanteista ei anneta riittävästi tietoa
  - Lukijoiden pystyttävä arvioimaan rahoitusinstrumenteista johtuvien riskien luonnetta ja laajuutta
  - Puuttuvia tietoja: ehdot, seuraukset, rikkoutumisen todennäköisyys
- Fivan näkemys: kovenanttiehdoista annettavien tietojen yksityiskohtaisuutta lisättävä, kun rajojen rikkoutuminen lähellä
- Kun rajat rikkoutuvat
  - Standardi edellyttää yksityiskohtaisempia tietoja esim. siitä, onko lainojen ehdot neuvoteltu uudelleen
  - Alle kymmenen listayhtiötä kertoi tilinpäätöksessä 2008 ehtojen rikkoutuneen

IFRS-tilinpäätösten luotettavuus ja oikea kuva kriisissä?

- Markkinakriisi oli IFRS-standardien ensitesti
  - Laajasti epäiltiin, että IFRS-standardit ovat aiheuttaneet markkinakriisin syventämällä suhdanteita, ns. myötäsyklisyysilmiö
- Johtopäätöksiä
  - Tilinpäätösraportoinnilla rahoitusjärjestelmässä kriittinen rooli
  - Luottamus julkistettuihin tietoihin tärkeää
  - IFRS-standardit eivät aiheuttaneet kriisiä
  - Standardeja tulee kuitenkin kehittää

...Johtopäätöksiä

- Rahoitusinstrumenttisääntelyn yksinkertaistaminen ja parantaminen
- Standardien yhdenmukaistaminen U.S.GAAP:in kanssa
- Tilinpäätösraportoinnin rajoitteet tulee tiedostaa
  - tilinpäätökset eivät voi antaa täydellistä kuvaa kansantalouden kehityksestä
- IASB:n tulee olla poliittisista tahoista ja toimijoista riippumaton

Aiheesta lisätietoa saatavilla Fivan nettisivuilta

www.finanssivalvonta.fi

mm. Fivan raportti IFRS-valvonnasta 29.10.2009

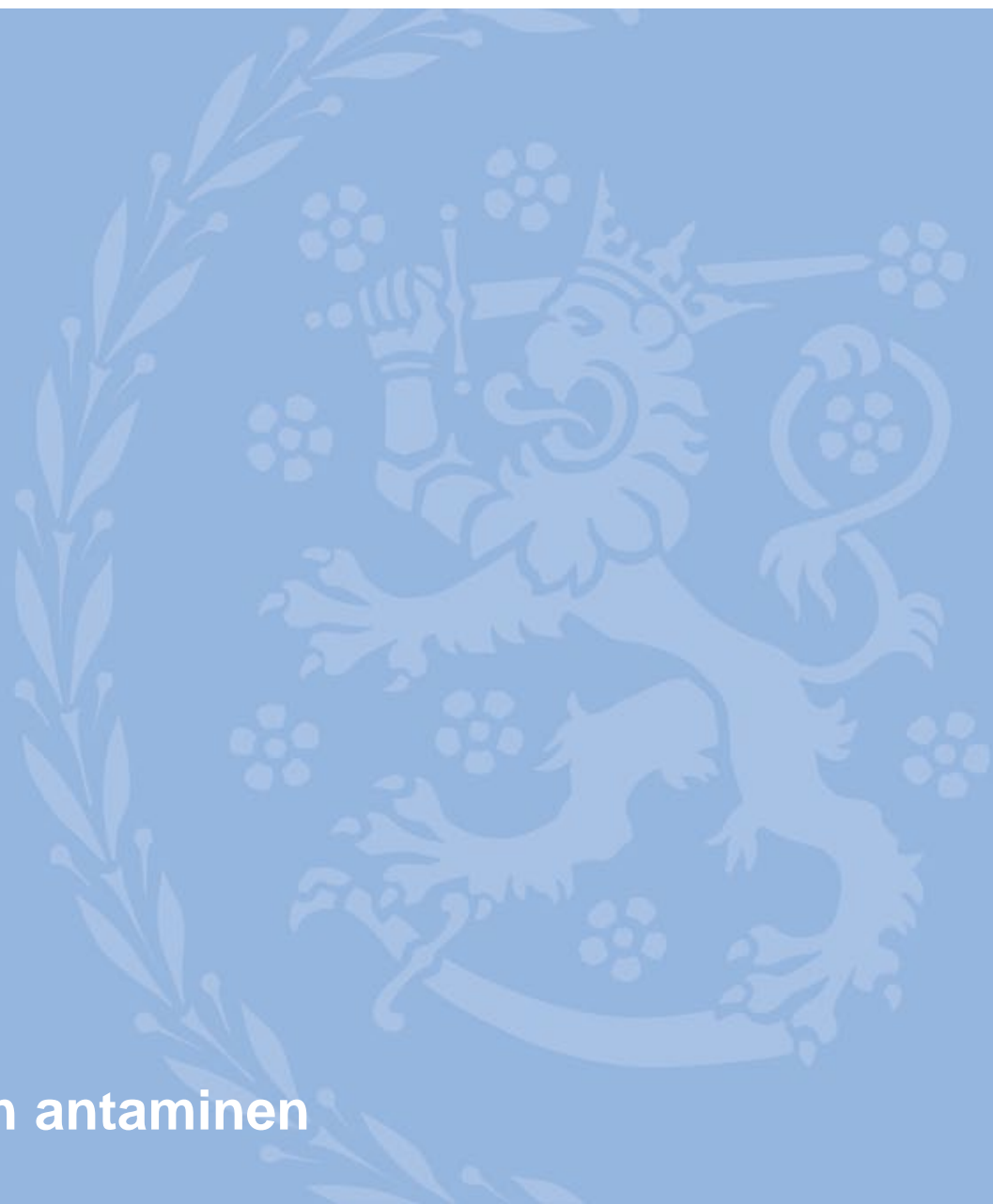

Kiitos!

Tiina Visakorpi
tilinpäätösasiantuntija

tiina.visakorpi@finanssivalvonta.fi
puh. 010 831 5383

FINANSSIVALVONTA
FINANSINSPEKTIONEN
FINANCIAL SUPERVISORY AUTHORITY

Tulevaisuudennäkymien antaminen

- Tulevaisuudennäkymiä annetaan
  - Toimintakertomuksessa

Kirjanpitolaki:
”Toimintakertomuksessa tulee esittää arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä”
  - Osavuosikatsauksessa ja tilinpäätöstiedotteessa

Arvopaperimarkkinalaki:
”Osavuosikatsauksessa (ja tilinpäätöstiedotteessa) on arvioitava todennäköistä kehitystä kuluvana tilikautena siinä määrin kuin se on mahdollista ja esitettävä selvitys seikoista, johon arvio perustuu”
- Lisäksi Fiva antanut ohjeita standardissa 5.2b ja pörssi omissa säännöissään

■ Tulevaisuudennäkymä voi olla

1. Yleisluonteinen kuvaus tulevasta kehityksestä

Esimerkiksi:

- ”Liikevaihto supistuu noin neljänneksellä edellisvuotisesta”
- ”Alan kokonaismarkkinoiden on ennustettu supistuvan vuonna 2009”
- ”Kysyntä on taantunut vuoden 2008 toukokuusta alkaen päämarkkinoilla Euroopassa”

2. Tulosennuste: arvio, josta suoraan tai epäsuorasti käy ilmi **tuloksen** todennäköinen minimi- tai maksimitaso

Esimerkiksi:

- ”Liikevoitto uudelleenjärjestelykulujen jälkeen on lievästi positiivinen”
- ”Liikevoiton arvioidaan olevan noin 10-15 prosenttia liikevaihdosta”
- ”Liikevaihdon arvioidaan kasvavan 10-20 prosenttia, mikä säilyttäisi kannattavuuden viime vuoden hyvällä tasolla”

Tulevaisuudennäkymien antaminen – missä laajuudessa näkymiä on esitettävä?

- Säännösten velvoittavuus
  - Näkymien esittäminen pakollista yhtiöille
  - Yhtiöt valitsevat laajuuden
    - millainen näkymä: yleisluonteinen näkymä vs. tulosennuste
    - miltä ajalta; lähtökohtana kuitenkin kuluva tilikausi
  - Fiva suosittelee yhtiöille tulosennusteen antamista
    - merkittävät epävarmuustekijät kuitenkin otettava huomioon
  - Osavuosikatsauksessa ”siinä määrin kuin mahdollista”
  - Näkymien muutosten päivittäminen
    - positiiviset ja negatiiviset tulosvaroitukset

- Strategia ja taloudelliset tavoitteet
  - Näiden esittäminen yhtiöille vapaaehtoista:
mitä kuuluu hyvään sijoittajainformaatioon?
  - Tavoitteiden saavuttamisen seuranta ja raportointi:
    - millä aikajänteellä tavoitteisiin pyritään?
    - mitä muutoksia on tilikaudella tehty?
  - Yhtiöiden tulisi erottaa taloudelliset tavoitteet lain perusteella annettavista tulevaisuuden näkymistä

Tulevaisuudennäkymien antaminen – miten tiedot laaditaan?

- Sisältö ja laatimisperiaatteet
  - Näkymät perusteltava
  - Ilmaisut yksiselitteisiä, selkeitä ja johdonmukaisia
  - Laadulliset kriteerit
    - ymmärrettävyys, luotettavuus, vertailukelpoisuus, olennaisuus
  - Erottaminen muusta informaatiosta
  - Muutosten selkeä esilletuominen

- Yhteys riskeihin ja epävarmuustekijöihin
  - Yhtiöiden on otettava huomioon riskit ja epävarmuustekijät näkymiä antaessaan
    - pitäytyminen arvioissa, jotka voidaan perustellusti esittää
    - poikkeuksellisissa olosuhteissa yhtiöiden arvioitava, voidaanko tulosennustetta antaa lainkaan → harhaanjohtavia?
    - poikkeuksellisissa olosuhteissa yhtiöt voivat lyhentää tulosennusteen periodia

- Ja toisin päin:
Riskeissä ja epävarmuustekijöissä yhtiöiden tulisi erityisesti tuoda esille niitä tekijöitä ja olosuhteita, jotka toteutuessaan saattaisivat muuttaa näkemystä julkistetuista tulevaisuudennäkymistä

- Fivan selvitykset 69 yhtiön tulevaisuudennäkymistä ja niiden perusteluista (syksy 2008 / alkukevät 2009)
  - Tilinpäätöstiedotteessa 2008 tulosennusteen esitti 74%, näkymiä ei esittänyt lainkaan 4%; aikaisemmassa tutkimuksessa 96% esitti tulosennusteen
  - Tulosennusteen koko kuluvalta tilikaudelta esitti 80% yhtiöistä
    - vajaan 10 yhtiötä lyhensi tulosennusteen kautta

- Kolmasosa yhtiöistä esitti vähemmän tarkkaa informaatiota kuin aikaisemmin
  - siirtyminen tulosennusteen esittämisestä yleisluonteisiin näkymiin
  - luopuminen segmenttikohtaisten näkymien antamisesta
  - osa ei perustellut lainkaan muutosta esittämistavassa
- 11 yhtiötä esitti tarkempaa informaatiota kuin aikaisemmin
  - aikaisemmin yleisluonteiset näkymät, nyt tulosennuste
  - koko konsernia koskevan tulosennusteen lisäksi annettiin segmenttikohtaiset ennusteet

Tulevaisuudennäkymien antaminen – Fivan havainnot

- Tulevaisuudennäkymät perusteltiin usein pelkästään yleisillä kysyntä- ja markkinatekijöillä
  - yhtiökohtaiset tekijät?
- Tulosennusteet eivät olleet aina yksiselitteisiä
  - mitä tulokäsitettä tarkoitettiin?
  - suhde taloudellisiin tavoitteisiin?
- Markkinoiden epävarmuuden heijastuminen näkymään
- Lisätietoja selvityksistä Markkinat-tiedotteissa 4/2008 ja 2/2009

Kiitos!

Minna Toiviainen
markkina-
valvoja

minna.toiviainen@finanssivalvonta.fi

puh. 010 831 5219

www.finanssivalvonta.fi